

Asia C-449/20**Ennakkoratkaisupyyntö****Jättämispäivä:**

22.9.2020

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Supremo Tribunal Administrativo (Secção de Contencioso Tributário) (ylin hallintotuomioistuin (veroriitoja käsittelevä jaosto), Portugali)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

1.7.2020

Valittaja:

Real Vida Seguros SA

Vastapuoli:

AT – Autoridade Tributária e Aduaneira

Supremo Tribunal Administrativo

[– –]

Supremo Tribunal Administrativo (Secção de Contencioso Tributário) (ylin hallintotuomioistuin (veroriitoja käsittelevä jaosto), Portugali) on päättänyt seuraavaa:

[– –]

- I.1 Real [Vida] Seguros, S.A., [– –] kotipaikka Porto, on valittanut Tribunal Administrativo e Fiscal do Porton (Porton hallinto- ja verotuomioistuin, Portugali) 29.6.2018 antamasta tuomiosta siltä osin kuin siinä hylätään sen vaatimus, joka koskee ulkomaisista osakkeista maksettujen osinkojen hyväksymistä verotuksessa veroetuutena huomioon otettaviksi kuluiksi 10 196,54 euron (verovuosi 1999) ja 13 406,62 euron (verovuosi 2000) arvosta, ja pysytetään (osittain) voimassa [Portugalin yhteisöveron (Imposto sobre o Rendimento das Pessoas Coletivas, jäljempänä yhteisövero)] jälkiveroa verovuosilta 1999 ja 2000 koskeva verotuspäätös.

I.2 Se esittää seuraavat väitteet ja vaatimukset:

- i. [– –]
- ii. Valituksella kyseenalaistetaan pääasian ratkaiseen tuomioistuimen antama tuomio, jossa on tehty oikeudellinen arviointivirhe vain siltä osin kuin siinä on arvioitu ulkomaisista osakkeista maksettujen osinkojen vähentämistä verovuosien 1999 ja 2000 tuloista [veroetuuksia koskevan säännösten (Estatuto dos Benefícios Fiscais, jäljempänä EBF)] 31 §:ssä, sellaisena kuin se oli voimassa tosiseikkojen tapahtuma-aikaan, säädettyä soveltaen, erityisesti koska tuomiossa katsotaan, että kyseisessä säännöksessä säädetty vähennysmahdollisuus koskee vain Portugalin [alkup. s. 2] pörssissä kaupankäynnin kohteena olevista osakkeista maksettavia osinkoja ja siinä suljetaan pois mahdollisuus vähentää ulkomaisissa pörseissä kaupankäynnin kohteena olevista osakkeista maksettavat osingot.
- iii. Verosäännöksiä pitäisi tulkita oikeushermeneutiikan yleisperiaatteiden mukaisesti eli Portugalin siviililain (Código Civil) 9 §:ssä säädettyjä perusteita soveltaen.
- iv. Lain kirjaimen olisi näin ollen oltava ensisijainen viite- ja lähtökohta (kaikelle) tulkinnalle, ja laeilla on looginen tarkoitusperä, joka tulkitsijan olisi pyrittävä rekonstruoimaan.
- v. [Lain] tulkinnassa ei voida mennä käytettyä kieltä eikä kielen rakennetta (syntaksia) pidemmälle eikä antaa sille sellaista merkitystä tai erityispiirrettä, jota laissa ei nimenomaisesti ilmaista.
- vi. Ellei säädöksessä eikä sen johdanto-osassa viitata millään tavalla osinkojen alkuperään (kotimaiset tai ulkomaiset osakkeet), ei tulkinnassa voida siten tehdä tällaista eroa.
- vii. Sitä paitsi tällaisen eron tekeminen olisi Euroopan unionin oikeuden vastaista, kun kyseessä ovat unionin jäsenvaltioiden pörseissä kaupankäynnin kohteena olevat osakkeet.
- viii. Silloin osakkeen kotimainen alkuperä asetetaan veroetuuden soveltamisen edellytykseksi selvästi pääomien vapaan liikkuvuuden periaatteen vastaisesti (SEUT 63 artikla ja sitä seuraavat artiklat).
- ix. Tällöin sekä loukattaisiin selvästi pääoman viennin neutraalisuuden periaatetta että verotuksen kannalta Portugalissa asuvaa, Portugalin alueelta tuloja saavaa henkilöä suosittaisiin verotuksessa verotuksen kannalta Portugalissa asuvan mutta ulkomailta tuloja saavan henkilön vahingoksi.
- x. [– –] [alkup. s. 3] [vaatimukseen liittyviä seikkoja]
- xi. [– –] [vaatimukseen liittyviä seikkoja]

[– –] [valittajan vaatimus valitusasiassa]

- 1.3. [– –] [asian käsittelyn etenemistä selittävä toteamus]
- 1.4. Syyttäväviranomainen on esittänyt valituksen hylkäämistä sillä perusteella, että ”EBF:n 31 §:ää ohjaava ratio legis on säätää toimenpiteestä, jolla pyritään lisäämään kaupankäyntiä pääomamarkkinoilla Portugalin pörssissä”.
- 1.5. [– –] [asian käsittelyn etenemistä selittävä toteamus]
- 1.6. Valituksessa esitettyjen vaatimusten mukaisesti on ratkaistava, olisiko ulkomaisista osakkeista maksetut osingot voitava vähentää yhteisöverotuksessa verovuosien 1999 ja 2000 tuloista EBF:n 31 §:n mukaisesti, päinvastoin kuin valituksenalaisessa tuomiossa on ratkaistu.

[alkup. s. 4] 7. Lisäksi on selvitettävä, onko EBF:n 31 §:ää tulkittu pääomien vapaan liikkuvuuden periaatteen vastaisesti (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 63 artikla ja sitä seuraavat artiklat), kuten valituksessa väitetään.

Koska pääomien vapaan liikkuvuuden periaatteen loukkaaminen voi aiheuttaa tarpeen pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua SEUT 267 artiklan mukaisesti (ellei Euroopan unionin tuomioistuimen (jäljempänä unionin tuomioistuin) katsota jo lausuneen asiasta selkeästi), tutkitaan tämä seikka viran puolesta [– –]. [menettelysäännöksiä]

Pääoman viennin neutraalisuuden periaatteen loukkaamista on puolestaan arvioitava Portugalin perustuslain (Constituição da República Portuguesa) 81 §:n f kohdassa säädettyjen valtiota koskevien velvoitteiden valossa.

[– –]

[– –] Tosiseikat

Valituksenalaisessa tuomiossa katsotaan seuraavat seikat toteennäytetyiksi:

- 1) Porton verotoimiston verotarkastusyksikkö (Serviços de Inspeção Tributária da Direção de Finanças do Porto) teki valittajalle verovuosia 1999 ja 2000 koskevan verotarkastuksen [– –], jonka perusteella kyseisten verovuosien verotettavaa tuloa oikaistiin 5 055,88 euroa (vuosi 1999) ja 15 816,85 euroa (vuosi 2000) eli yhteensä 20 872,73 euroa [– –].
- 2) Nämä oikaisut, jotka tehtiin muiden oikaisujen ohella, muodostuivat siitä, ettei verovuoden verotuksessa huomioon otettaviksi kuluiksi hyväksytty epävarmoja saatavia varten tehtyjä 1 253,35 euron (vuosi 1999) ja 27 050,71 euron (vuosi 2000) suuruisia varauksia, sekä 10 196,54 euron (vuosi 1999) ja 13 406,62 euron (vuosi 2000) suuruisista veron perusteeseen tehdyistä oikaisuksista [– –].

[alkup. s. 5]

- 3) Oikaisujen perustelut ilmenevät verotarkastuskertomuksesta [– –], johon on kirjattu muun muassa seuraavaa:

[– –]

”Käytössä olevia menettelyitä noudattaen asian olosuhteissa riittäväksi katsotulla laajuudella tehdyn kirjanpitoon ja verotukseen kohdistuneen tarkastuksen perusteella on tehtävä seuraavat oikaisut:

III -1 - Verovuosi 1999**III -1.1- Veron perusteeseen tehtävät oikaisut – yhteisövero****III -1.1.1- Veroedut**

10 778,46 euroa (2 160 888\$15) oikaistaan verohallinnon hyväksi jäljempänä eritellyn mukaisesti: [– –]

- 10 196,54 euroa (2 044 222\$75) – Pörssissä kaupankäynnin kohteena olevia osakkeita koskevan EBF:n 31 §:n mukaisesti vähennettyjen tulojen laskemisperusteen tarkastelusta ilmenee, että verovelvollinen on ottanut huomioon sekä koti- että ulkomaisista osakkeista saatujen osinkojen bruttomäärät.*

Veroetuuden käsite huomioon ottaen ja koska kyseinen etu on otettu käyttöön kaupankäynnin vilkastuttamiseksi kotimaan pörssissä, olisi huomioon voitu kuitenkin ottaa ainoastaan kotimaan arvopaperipörssissä kaupankäynnin kohteena olevista osakkeista maksetut osingot, joten asianomaista määrää oli oikaistava edellä mainitun oikeussäännöksen nojalla[.]

[– –] **[alkup. s. 6]** [– –]

[– –] **[alkup. s. 7]** [– –] [ennakkoratkaisupyyntöön ratkaisemisen kannalta merkityksettömiä tosiseikkoja]

III - 2 - Verovuosi 2000**III -2.1- Veron perusteeseen tehtävät oikaisut – yhteisövero****III-2.1.1- Veroetuudet**

Pörssissä kaupankäynnin kohteena olevia osakkeita koskevan EBF:n 31 §:n mukaisesti vähennettyjen tulojen laskemisperusteen tarkastelusta ilmenee, että verovelvollinen on ottanut huomioon sekä koti- että ulkomaisista osakkeista saatujen osinkojen bruttomäärät.

Veroetuuden käsite huomioon ottaen ja koska kyseinen etu on otettu käyttöön kaupankäynnin vilkastuttamiseksi kotimaan pörssissä, olisi huomioon voitu

kuitenkin ottaa ainoastaan kotimaan arvopaperipörssissä kaupankäynnin kohteena olevista osakkeista maksetut osingot, joten asianomaista määrää oli oikaistava 13 406,62 euroa [– –] edellä mainitun oikeussäännöksen nojalla.” [– –]

[– –]

[alkup. s. 8] [– –].

[– –] **[alkup. s. 9]** [– –] [ennakkoratkaisupyynnön ratkaisemisen kannalta merkityksettömiä tosiseikkoja]

[alkup. s. 10]

- 4) Verotarkastuskertomus annettiin valittajalle tiedoksi asiakirjalla [– –] [– –].
- 5) Verohallinto antoi tämän jälkeen verovuosien 1999 ja 2000 yhteisöveroa koskevat verotuspäätökset, **joiden mukaan maksettavan veron määräksi tuli 92 107,83 euroa** [– –].
- 6) Valittaja esitti 25.9.2003 oikaisuvaatimuksen 5 kohdassa tarkoitetuista verotuspäätöksistä [– –].
- 7) Kanne nostettiin 21.6.2004 [– –].

[– –]

[– –] **Oikeudelliset seikat**

Valituksenalaisessa tuomiossa päätettiin [– –] verotarkastuskertomuksen III - 1.1.1 ja III - 2.1.1 kohdan osalta, että EBF:n 31 §:ssä säädettyä veroetuutta sovelletaan kotimaan pörssissä, mutta ei muiden unionin jäsenvaltioiden pörsseissä, kaupankäynnin kohteena olevista osakkeista maksettaviin osinkoihin.

Kyseisen säännöksen sanamuoto oli seuraava:

”Luonnollisen henkilön tuloverossa ja yhteisöverossa otetaan huomioon vain 50 prosenttia pörssissä kaupankäynnin kohteena olevista osakkeista maksettujen osinkojen määrästä.”

Tätä tulkintaa perusteltiin siten, että mainitulla oikeussäännöksellä pyritään lisäämään kaupankäyntiä ja kehittämään pääomamarkkinoita eli että oli olemassa luonteeltaan taloudellinen merkittävä yleinen etu, jota pidettiin verotuksen tavoitetta arvokkaampana **[alkup. s. 11]** ja joka oli otettava huomioon tarvittavien säännösten antamiseen valtuuttavan lain sekä EBF:n 2 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti.

Viimeksi mainitun säännöksen sanamuoto on seuraava:

”Veroetuksiksi katsotaan poikkeukselliset toimenpiteet, joiden antamisella pyritään suojaamaan muuhun kuin verotukseen liittyviä yleisiä etuja, jotka ylittävät verotuksesta, joka niillä estetään, aiheutuvat edut.”

Tulkinnassa otettiin huomioon myös looginen arviointiperuste (siviililain 9 §:n 3 momentti), jonka mukaan on niin, että jos edellä mainitun EBF:n 31 §:n tarkoituksena on kehittää kotimaan arvopaperimarkkinoita, ei ole mielekäästä soveltaa kyseistä säännöstä muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden pörseissä noteerattujen yritysten pääomaa edustavista osakkeista maksettaviin osinkoihin.

Valittajan mukaan edellä mainitun EBF:n 15 §:n sanamuodossa ei tehdä tällaista eroa ja lähtökohtaisesti näin tehty ero on Euroopan unionin oikeuden vastainen ja loukkaa selvästi pääomien vapaan liikkuvuuden periaatetta (SEUT 63 artikla ja sitä seuraavat artiklat) sekä pääoman viennin neutraalisuuden periaatetta.

Tässä tapauksessa sovellettavien oikeushermeneutiikan sääntöjen perusteella on otettava ennen kaikkea huomioon oikeusjärjestyksen yhtenäisyys (yleisen verolain (Lei Geral Tributária) 11 §:n 1 momentti ja siviililain 9 §:n 1 momentti), minkä perusteella tulkinnassa on arvioitava sitä hyötyä, joka käsiteltävässä asiassa sovellettavista periaatteista ja oikeussäännöksistä voi seurata.

Kotimaan pörssissä ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden pörseissä kaupankäynnin kohteena olevista osakkeista maksettujen osinkojen verokohtelun voidaan siis nähdä vaikuttavan pääomien vapaaseen liikkuvuuteen, joka on vahvistettu SEUT 63 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa (aiempi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 56 artikla ja sitä seuraavat artiklat), joihin vedotaan asianomaisen periaatteen noudattamisen tueksi.

[alkup. s. 12] Pääomien vapaan liikkuvuuden osalta määrätään, että *”kiellettyjä ovat kaikki rajoitukset”* (63 artikla).

Tähän määräyksen on annettu poikkeuksia, joihin kuuluu oikeus *”soveltaa niitä verolainsäädäntönsä säännöksiä, joiden mukaan verovelvollisia kohdellaan eri tavoin heidän asuinpaikkansa tai heidän pääomansa sijoituspaikan perusteella”, sekä muita poikkeuksia, kuten toimenpiteitä, ”jotka ovat perusteltuja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta”* (SEUT 65 artiklan 1 kohdan a ja b alakohta) (aiempi EY 58 artikla).

Poikkeuksen soveltaminen edellyttää lisäksi, etteivät ne ole *”mielivaltaista syrjintää”* taikka *”pääomien ja maksujen vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista”*; näitä edellytyksiä on sovellettava edellä mainitun 65 artiklan 3 kohdan mukaan 1 kohdan a tai b alakohdan tapauksissa.

[– –] [viittaus kansalliseen oikeuskirjallisuuteen]

[João Sérgio Ribeiro] toteaa teoksensa [*Direito Fiscal da União Europeia. Tributação Direta* (2. painos, Almedina, 2019)] sivulla 56, että *”unionin tuomioistuin on todennut, että SEUT 63 artiklan yhteydessä pääomanliikkeiksi*

voidaan rinnastaa muun muassa niin kutsutut suorat sijoitukset, jotka tapahtuvat osallistumalla yritykseen omistamalla osakkeita, joiden perusteella on mahdollista osallistua tosiasiallisesti yhtiön johtamiseen ja määräysvallan käyttämiseen, sekä niin kutsutut portfoliosijoitukset eli arvopapereiden hankkiminen pääomamarkkinoilta siten, että ainoana tarkoituksena on taloudellisen sijoituksen tekeminen ilman aikomusta vaikuttaa yhtiön johtamiseen tai määräysvallan käyttämiseen” – kuten ilmenee 8.7.2010 annetusta tuomiosta Euroopan komissio v. Portugalin tasavalta (C-171/08, 49 kohta, jossa viitataan useisiin aiempiin tuomioihin).

[alkup. s. 13] Myöskään sivustolla ”www.curia.europa.eu/juris/” tehdyn haun perusteella ei vaikuta siltä, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä olisi otettu jo kantaa edellä mainitun pääomien vapaan liikkuvuuden periaatteen tai neutraalisuusperiaatteen loukkaamiseen EBF:n 31 §:n yhteydessä, kun sitä tulkitaan kuten nyt tarkasteltavassa valituksenalaisessa tuomiossa eli katsoen, että siinä rajataan yhteisöverotuksen yhteydessä osinkojen 50 prosentin osuudesta tehtävä vähennys koskemaan ainoastaan kotimaan pörssissä kaupankäynnin kohteena olevista osakkeista maksettavia osinkoja, jolloin tämän rajauksen ulkopuolelle jäävät muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden pörsseissä peräisin olevat osingot.

Kun huomioon otetaan vielä unionin oikeuden ensisijaisuuden ja unionin oikeuden mukaisen tulkinnan periaatteet sekä se, että ennakkoratkaisupyyntö on olennainen väline, jonka avulla voidaan varmistaa päämääränä oleva unionin oikeuden yhdenmukainen tulkinta ja soveltaminen kaikissa unionin jäsenvaltioissa, sekä unionin oikeussuojajärjestelmän yhtenäisyys ja yksityisten oikeuksien tehokkaan oikeussuojan periaate, katsotaan, että unionin tuomioistuimelta on hyödyllistä ja tarpeellista pyytää ennakkoratkaisua SEUT 267 artiklan mukaisesti seuraavaan kysymykseen:

Onko SEUT 63 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa vahvistetun pääomien vapaan liikkuvuuden vastaista, että veroetuuksia koskevan säännösten 31 §:n ja 2 §:n mukaisesti yhteisöverotuksessa voidaan valittajan maksettavaksi verovuosilta 1999 ja 2000 tulevasta määrästä vähentää 50 prosenttia osingoista, jotka on saatu kotimaan (Portugalin) pörssissä, ja katsoa, ettei tätä vähennystä voida tehdä muiden Euroopan unionin maiden pörsseistä saaduista osingoista?

[– –] [asian käsittelyn etenemistä selittävä toteamus]

[– –] **Välipäätös:**

Supremo Tribunal Administrativo (Secção do Contencioso Tributário) tuomarit päättävät pyytää Euroopan unionin **[alkup. s. 14]** tuomioistuimelta ennakkoratkaisua edellä esitettyyn kysymyksen ja lykätä näin ollen asian käsittelyä.

[– –] [asian käsittelyn seuraavat vaiheet]

[– –] [maininta siitä, ettei oikeudenkäyntikuluista määrätä]

1.7.2020

[– –] [allekirjoitukset]

TYÖASIAKIRJA